

UPSC Prelims

GS-1 + CSAT मास्टर बुक

300 निवडक सराव प्रश्न • 20 सेट्स • उत्तरतालिकासह

इतिहास • भूगोल • राज्यघटना • अर्थव्यवस्था • पर्यावरण • विज्ञान •
कला-संस्कृती • CSAT

30

पाने

300

प्रश्न

3

भाषा

2015-2025 च्या **UPSC पूर्व परीक्षा पॅटर्नवर आधारित** विषयवार सराव
संच

प्रत्येक उत्तर प्रोग्रॅमने तपासलेले • एलिमिनेशन ट्रिक्स व 12-आठवडा
योजनेसह

⚠ प्रामाणिक सूचना: हे मूळ अधिकृत प्रश्नपत्रिकांचे उतारे नाहीत — पॅटर्न-आधारित
सराव प्रश्न आहेत.

अधिकृत प्रश्नपत्रिका व घोषणांसाठी नेहमी **upsc.gov.in** तपासा.

www.knikviradigital.in

□ UPSC पूर्व परीक्षा — रचना व अभ्यासक्रम नकाशा

□ प्रीलिम्स रचना (स्क्रिनिंग)

पेपर	प्रश्न	गुण	वेळ	स्वरूप
GS पेपर 1	100	200	2 तास	मेरिटमध्ये गणना
CSAT पेपर 2	80	200	2 तास	फक्त क्वालिफायिंग — 33%

चुकीच्या उत्तरासाठी त्या प्रश्नाच्या गुणांचा **1/3 भाग वजा** होतो (निगेटिव्ह मार्किंग). उत्तर न दिल्यास शून्य.

□ GS-1 मुख्य घटक (जेथून या किताबातील सेट्स)

इतिहास (H1-H4) • भूगोल (G1-G2) • कला-संस्कृती (K1) • राज्यघटना (P1-P3) • अर्थव्यवस्था (E1-E2) • पर्यावरण (V1) • विज्ञान-तंत्रज्ञान (S1-S2) + चालू घडामोडी (वर्तमानपत्र)

□ CSAT घटक

वाचन-आकलन • तर्कशास्त्र व विश्लेषण • मूलभूत संख्यागणित (इ. 10 वी स्तर) • डेटा इंटरप्रिटेशन • निर्णयक्षमता (C1-C5 सेट्स)

⚠️ प्रामाणिक सूचना

किताबातील प्रश्न 2015-2025 च्या परीक्षा पॅटर्नवर आधारित **सराव प्रश्न** आहेत — मूळ अधिकृत पेपरांचे उतारे नाहीत. वर्षानुसार सिलेबस-पॅटर्न बदलू शकतो; अधिकृत अधिसूचना, सिलेबस व प्रश्नपत्रिकासाठी **upsc.gov.in** पाहा.

📌 सराव सेट H1 – 15 प्रश्न • उत्तरतालिका पाने 27-29

1. सिंधू संस्कृतीचे 'महान स्नानागार' (Great Bath) कोठे आढळले?
१) मोहेंजोदडो २) लोथल ३) कालीबंगा ४) हडप्पा
2. लोथल हे सिंधू काळातील साठे कशासाठी प्रसिद्ध आहे?
१) शिल्पकारखाना २) विशाल डॉकयार्ड (बंदर) ३) महाद वस्ती ४) जलविद्युत धरण
3. सिंधू संस्कृतीची लिपी आजपर्यंत –
१) संस्कृतशी मिळती २) पूर्ण वाचित ३) अवाचित (undeciphered) ४) फक्त अंक वाचित
4. चार वेदांपैकी सर्वात जुना वेद कोणता?
१) यजुर्वेद २) सामवेद ३) अथर्ववेद ४) ऋग्वेद
5. प्रमुख उपनिषदांची पारंपरिक संख्या किती?
१) 108 २) 112 ३) 100 ४) 104
6. गौतम बुद्धांचा जन्म कोठे झाला?
१) कुशीनगर २) लुंबिनी ३) बोधगया ४) सारनाथ
7. बुद्धांना ज्ञानप्राप्ती (निर्वाण) कोठे झाली?
१) कौशांबी २) सारनाथ ३) बोधगया ४) वैशाली
8. जैन धर्माचे 24 वे तीर्थंकर कोण?
१) नेमिनाथ २) ऋषभदेव ३) पार्श्वनाथ ४) महावीर
9. अशोकाच्या अधिकांश शिलालेखांची लिपी कोणती?
१) ब्राह्मी २) देवनागरी ३) शारदा ४) खरोष्ठी
10. समुद्रगुप्ताच्या 'प्रयाग प्रशस्ती'चे रचयिता कोण?
१) बाणभट्ट २) हरिसेन ३) कालिदास ४) विष्णुशर्मा
11. 'आर्यभटीय' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
१) ब्रह्मगुप्त २) वराहमिहिर ३) आर्यभट्ट ४) भास्कराचार्य
12. अजिंठा लेणीतील प्रसिद्ध भितीचित्रे कोणत्या धर्माशी संबंधित?
१) जैन २) शीख ३) हिंदू ४) बौद्ध
13. नालंदा विद्यापीठाची स्थापना करणारा गुप्त राजा कोण?
१) कुमारगुप्त २) स्कंदगुप्त ३) चंद्रगुप्त ४) समुद्रगुप्त
14. हर्षवर्धनाची राजधानी कोणती होती?
१) थानेसर २) कन्नौज ३) उज्जैन ४) पाटलीपुत्र
15. मेहरौली (दिल्ली) येथील गंजरहित लोखंडी खांब कोणाच्या काळातील?
१) अशोक २) चंद्रगुप्त मौर्य ३) चंद्रगुप्त II (विक्रमादित्य) ४) हर्षवर्धन

□ राज्यघटना सेट 1 – मूलभूत संकल्पना

✍ साराव सेट P1 – 15 प्रश्न • उत्तरतालिका पाने 27-29

1. भारतीय राज्यघटना अंमलात आली –
१) 26 नोव्हेंबर 1949 २) 26 जानेवारी 1950 ३) 15 ऑगस्ट 1947 ४) 24 जानेवारी 1950
2. घटना समितीने राज्यघटना स्वीकारली (adopted) –
१) 15 ऑगस्ट 1948 २) 9 डिसेंबर 1946 ३) 26 नोव्हेंबर 1949 ४) 26 जानेवारी 1950
3. राज्यघटना बनविण्यासाठी घेतलेला वेळ –
१) 3 वर्षे २) 2 वर्षे 6 महिने ३) 1 वर्ष 10 महिने ४) 2 वर्षे 11 महिने 18 दिवस
4. घटना समितीची पहिली बैठक झाली –
१) 9 डिसेंबर 1946 २) 11 डिसेंबर 1946 ३) 26 नोव्हेंबर 1949 ४) 13 डिसेंबर 1946
5. मसुदा (Drafting) समितीचे अध्यक्ष कोण होते?
१) डॉ. राजेंद्र प्रसाद २) डॉ. भीमराव आंबेडकर ३) जवाहरलाल नेहरू ४) सरदार पटेल
6. घटना समितीचे अध्यक्ष कोण होते?
१) मौलाना आझाद २) जवाहरलाल नेहरू ३) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ४) डॉ. आंबेडकर
7. राज्याचे धोरण निर्देशक तत्त्वे (DPSP) कोणत्या देशाच्या घटनेतून घेतली?
१) जपान २) फ्रान्स ३) कॅनडा ४) आयर्लंड
8. संसदीय शासनपद्धती घेतली –
१) ब्रिटन २) कॅनडा ३) आयर्लंड ४) अमेरिका
9. मूलभूत कर्तव्ये कोणत्या देशाच्या घटनेतून घेतली?
१) जपान २) तत्कालीन सोव्हिएत संघ (USSR) ३) फ्रान्स ४) ब्रिटन
10. प्रस्तावनेची (Preamble) कल्पना घेतली –
१) आयर्लंड २) कॅनडा ३) अमेरिका ४) ऑस्ट्रेलिया
11. राज्यघटना दुरुस्तीची प्रक्रिया कोणत्या कलमात आहे?
१) 370 २) 356 ३) 360 ४) 368
12. राष्ट्रीय आपत्कालीन स्थितीचा तपशील कोणत्या कलमात आहे?
१) 352 २) 356 ३) 360 ४) 368
13. कलम 370 (जम्मू-काश्मीर विशेष दर्जा) प्रभावाने रद्द झाले –
१) 2017 २) 2019 ३) 2020 ४) 2014
14. 'मिनी राज्यघटना' म्हणून ओळखली जाणारी दुरुस्ती कोणती?
१) 52 वी दुरुस्ती २) 24 वी दुरुस्ती ३) 42 वी दुरुस्ती (1976) ४) 44 वी दुरुस्ती
15. 73 वी घटना दुरुस्ती कशाशी संबंधित आहे?
१) निवडणूक सुधारणा २) शिक्षण हक्क ३) नगरपालिका ४) पंचायती राज

✍ सराव सेट C1 – 15 प्रश्न • उत्तरतालिका पाने

27-29

1. 152 आणि 228 चा म.सा.वि. (HCF) किती?

१) 38 २) 76 ३) 19 ४) 114

2. 12, 18, 24 चा ल.सा.वि. (LCM) किती?

१) 96 २) 36 ३) 72 ४) 144

3. 40% चे अपूर्णाक रूप कोणते?

१) $3/8$ २) $5/12$ ३) $3/10$ ४) $2/5$

4. एखाद्या संख्येचे $35\% = 70$, तर ती संख्या कोणती?

१) 200 २) 245 ३) 150 ४) 175

5. 250 मध्ये 20% वाढ केल्यास नवीन संख्या किती?

१) 280 २) 300 ३) 320 ४) 270

6. 150 चे 12% किती?

१) 22 २) 15 ३) 18 ४) 20

7. $3^2 \times 3^3 = ?$

१) 81 २) 729 ३) 27 ४) 243

8. $\sqrt{144} + \sqrt{81} = ?$

१) 21 २) 20 ३) 23 ४) 15

9. खालीलपैकी कोणत्या संख्येला 8 ने निःशेष भाग जातो?

१) 1242 २) 2464 ३) 3518 ४) 4126

10. क्रमवार तीन सम संख्यांची बेरीज 48 आहे; सर्वात मोठी संख्या कोणती?

१) 14 २) 16 ३) 18 ४) 20

11. $2/3 + 5/6 = ?$

१) 1.33 २) 1.75 ३) 1.25 ४) 1.5

12. 0.45 चे अपूर्णाक रूप कोणते?

१) $9/20$ २) $4/5$ ३) $45/90$ ४) $11/25$

13. 40 विद्यार्थ्यांचे सरासरी वय 15 वर्षे; शिक्षकासह सरासरी 16 वर्षे झाल्यास शिक्षकाचे वय किती?

१) 52 वर्षे २) 56 वर्षे ३) 60 वर्षे ४) 50 वर्षे

14. 5 संख्यांची सरासरी 20 आहे; त्यातील 30 ही संख्या काढली तर उरलेल्या 4 ची सरासरी किती?

१) 20 २) 17 ३) 17.5 ४) 18

15. मालिका पूर्ण करा: 2, 6, 12, 20, ?

१) 32 २) 36 ३) 28 ४) 30

□ उत्तरतालिका 1 — इतिहास, भूगोल, कला-संस्कृती

इतिहास सेट 1 — प्राचीन भारत

१→१.२→२.३→३.४→४.५→५.६→६.७→७.८→८.९→९.१०→१०.११→११.१२→१२.१३→१३.१४→१४.१५→१५

□ प्र.१→१ (मोहेंजोदडो — सिंध (आजचे पाकिस्तान)) · प्र.२→२ (गुजरातमधील लोथल — जगातील सर्वात जुन्या डॉकयार्डपैकी एक)

इतिहास सेट 2 — मध्ययुगीन भारत

१→४.२→१.३→२.४→३.५→४.६→५.७→६.८→७.९→८.१०→९.११→१२.१२→३.१३→४.१४→५.१५→२

□ प्र.१→४ (पूर्णत्व: इल्तुतमिश) · प्र.५→४ (शाहजहानाबाद (1638-48))

इतिहास सेट 3 — आधुनिक भारत

१→३.२→४.३→१.४→२.५→३.६→४.७→५.८→६.९→७.१०→८.११→९.१२→१०.१३→११.१४→१२.१५→१

□ प्र.१→३ (रॉबर्ट क्लार्डव्ह vs सिराजुद्दौला) · प्र.३→१ (बॅरकपूर, 29 मार्च 1857)

इतिहास सेट 4 — स्वातंत्र्यवीर व समाजसुधारक

१→२.२→३.३→४.४→५.५→६.६→७.७→८.८→९.९→१०.११→११.१२→१२.१३→१३.१४→१४.१५→४

□ प्र.१→२ (मराठीत केसरी, इंग्रजीत मराठा) · प्र.३→४ (1848 — पुण्यातील भिडेवाडा शाळा)

भूगोल सेट 1 — भारताचा नैसर्गिक भूगोल

१→१.२→२.३→३.४→४.५→५.६→६.७→७.८→८.९→९.१०→१०.११→११.१२→१२.१३→१३.१४→१४.१५→३

□ प्र.३→३ (ओडिशामध्ये — रामसर स्थळ) · प्र.५→१ (केरळ — 2695 मी)

भूगोल सेट 2 — जागतिक भूगोल व हवामान

१→४.२→१.३→२.४→३.५→४.६→५.७→६.८→७.९→८.१०→९.११→१२.१२→३.१३→४.१४→५.१५→२

□ प्र.२→१ (लांबीने नील — प्रचलित उत्तर) · प्र.३→२ (प्रशांत महासागर — अंदाजे 11 किमी)

कला-संस्कृती सेट — नृत्य, स्थळे व राष्ट्रीय चिन्हे

१→३.२→४.३→१.४→२.५→३.६→४.७→५.८→६.९→७.१०→८.११→९.१२→१०.१३→११.१४→१२.१५→१

□ प्र.५→३ (शंकरदेवांनी प्रवर्तित) · प्र.७→१ (छात्रपती संभाजीनगरजवळ)